

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 259

van **KARL VANLOUWE**

datum: 27 februari 2024

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN,
VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Werkgroep Institutionele Zaken - Een coherent beleid en een geïntegreerd zorgaanbod geestelijke gezondheidszorg (ggz)

Het Vlaams Parlement richtte in december 2020 een Werkgroep Institutionele Zaken op om een grondige reflectie op te starten over de gewenste staatsinrichting.

De versnippering van bevoegdheden tussen met name het federale en het deelstatelijke beleidsniveau kwam in de 32 hoorzittingen met 96 experts uit het werkveld herhaaldelijk aan bod. De staatsstructuur is complex, waardoor bepaalde bevoegdheden niet altijd efficiënt of transparant kunnen worden uitgeoefend. Nochtans heeft de burger recht op een efficiënte en effectieve besteding van overheidsmiddelen.

In de nasleep van de werkzaamheden van de werkgroep dienden de Vlaamse meerderheidspartijen daarom een parlementaire conceptnota in met zogenaamde 'quick wins': zaken die zonder staatshervorming, binnen het huidige grondwettelijk en wettelijke kader - in afwachting van de nodige meer structurele oplossingen - al kunnen worden aangepakt.

Zo werd onder meer overleg met de federale overheid om tot een coherent beleid en tot een geïntegreerd zorgaanbod te komen op het vlak van geestelijke gezondheidszorg als prioriteit naar voren geschoven.

1. Graag een overzicht van al de (interfederale) overlegmomenten die een coherent beleid en een geïntegreerd zorgaanbod op het vlak van geestelijke gezondheidszorg tot doel hadden.
2. Graag een overzicht van de concrete output van die overlegmomenten.
3. Hoe evalueert de minister de institutionele versnippering van het ggz-landschap en acht ze de inspanningen om voor de nodige coherentie te zorgen voldoende?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 259 van 27 februari 2024

van **KARL VANLOUWE**

Sta me toe vraag 1, 2 en 3 samen te beantwoorden. Ik verwijs ook graag naar schriftelijke vraag nr. 20 en nr. 964 die gelijkaardig zijn.

Vlaanderen en de federale overheid delen de ambitie om de vele uitdagingen die zich stellen op vlak van geestelijke gezondheid en geestelijke gezondheidszorg gezamenlijk te beantwoorden.

De federale overheid en de deelstaten stemmen hun gezamenlijke ambities rond geestelijke gezondheid af binnen de InterkabinettenWerkgroep Geestelijke Gezondheidszorg (IKW GGZ). In 2010 en 2015 werd door de IKW GGZ, bekrachtigd door de IMC Volksgezondheid, beslist tot hervorming van de geestelijke gezondheidszorg voor volwassenen, respectievelijk voor kinderen en jongeren.

Er werden daarbij 3 overlegorganen in het leven geroepen:

- 1) het overlegorgaan GGZ-volwassenen
- 2) het comité voor het nieuw geestelijk gezondheidsbeleid voor kinderen en jongeren (COMMGKJ)
- 3) de technische Werkgroep Ouderen

Om de vele ambities waar te maken, vormen de bestaande geestelijke gezondheidsnetwerken zowel voor Vlaanderen als de federale overheid de samenwerkingsverbanden bij uitstek om het geestelijke gezondheidsaanbod beter op elkaar af te stemmen, toegankelijker en meer betaalbaar te maken voor iedere burger, ongeacht zijn leeftijd en woonplaats, socio-economische en psychosociale kenmerken.

Vlaanderen wil de bestaande geestelijke gezondheidsnetwerken daarom juridisch verankeren en erkennen. De Vlaamse regering geeft hiermee uitvoering aan het decreet van 5 april 2019 betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod. Een eerste principiële goedkeuring van het ontwerp BVR tot uitvoering van dit decreet, wat betreft het organiseren, programmeren en erkennen van de geestelijke gezondheidsnetwerken en het comité geestelijke gezondheidsnetwerken, is gebeurd op de Vlaamse regering van 26 januari 2024.

Momenteel is er ook een protocolakkoord in opmaak tussen de federale overheid en Vlaamse gemeenschap, waarin afspraken gemaakt worden inzake de huidige en toekomstige organisatie, programmatie, erkenning en financiering van de netwerken geestelijke gezondheid. Dit protocolakkoord biedt een richtinggevend kader om het geestelijke gezondheidsbeleid in de Vlaamse Gemeenschap bijkomend te stroomlijnen.

Ook qua output leverden zowel de Vlaamse als de federale overheid deze legislatuur gezamenlijke inspanningen om de geestelijke gezondheid van de burger te verbeteren. We geven enkele voorbeelden:

Beleid t.a.v. de doelgroep kinderen en jongeren

Zoals hierboven gesteld is het COMMGKJ een overlegcomité opgericht met als doel aanbevelingen te formuleren i.f.v. de opvolging en evaluatie van het nieuw geestelijk gezondheidsbeleid voor de doelgroep kinderen en jongeren. Vanuit de COMMGKJ zijn verschillende thematische werkgroepen aan de slag gegaan, die na afloop een rapport publiceren met hun aanbevelingen. Op vandaag zijn op die manier 4 eindrapporten ter beschikking, waarop de verschillende overheden zich baseren bij het (complementair) uitwerken van hun beleid. De op vandaag beschikbare rapporten behandelen: 'programmatie', 'eetstoornissen', 'transitieleeftijd' en 'zorgcontinuïteit door zorgtransmissie'.

Beleid t.a.v. de doelgroep volwassenen en ouderen

De IMC ondertekende op 5 november 2018 de gemeenschappelijke verklaring voor de realisatie van een nieuw geestelijk gezondheidsbeleid voor volwassenen en ouderen. Van daaruit werd de technische werkgroep ouderen geïnstalleerd, en werden er verschillende subwerkgroepen opgestart. Dit leidde tot de opmaak van een ontwerp-gids 2.0. betreffende een nieuw geestelijk gezondheidsbeleid voor volwassenen en ouderen. Het uiteindelijke doel is dat de technische werkgroep ouderen geïntegreerd wordt in het overlegorgaan volwassenen.

Riziv-conventie inzake eerstelijns psychologische hulpverlening (verder Riziv-conventie)

In opvolging van de pilootprojecten eerstelijns psychologische functie rond volwassenen en ouderen die de Vlaamse overheid had opgezet, heeft de federale overheid deze legislatuur bovengenoemde Riziv-conventie opgezet. De conventie heeft tot doel om psychologische zorg toegankelijk en betaalbaar te maken. De prijzen van individuele en groepsessies voor volwassenen zijn afgestemd op de prijzen van de Vlaamse Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). De federale overheid en de Vlaamse overheid werken samen door deze psychologische zorg vindplaatsgericht te gaan organiseren. Een vindplaats is een plaats waar personen met een psychische kwetsbaarheid elkaar ontmoeten met een ander doel dan psychische ondersteuning, bijvoorbeeld voor algemene zorg of vrijetijdsbesteding. Doordat de personen reeds op deze plaatsen komen werkt het drempelverlagend. Verschillende organisaties onder Vlaamse bevoegdheid zoals de CGG, woonzorgcentra, CLB, Huizen van het Kind, enz. werken reeds met geconventioneerde eerstelijnspsychologen. Wijzigingen en besprekingen rond de nieuwe conventie worden ook opgevolgd door de Vlaamse overheid.

Een volgend punt waar rond afgestemd wordt is de *forensische zorg*.

Masterplan Forensische Zorg:

Samen met voormalig Minister van Justitie Vincent Van Quickenborne, minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke en Vlaams minister van Justitie en Handhaving Zuhal Demir, en samen met het werkveld, heb ik de handen in elkaar geslagen om tot een toekomstplan forensische geestelijke gezondheidszorg te komen. Binnen de bestaande capaciteit en organisatie van het zorg- en welzijnslandschap kan er onvoldoende tegemoet gekomen worden aan de noden op het vlak van geestelijke gezondheidszorg (voor-, tijdens en na detentie) bij personen die strafbare feiten gepleegd hebben en waar een verband wordt gelegd met een onderliggende psychiatrische problematiek. Er is nood aan een globale en geïntegreerde aanpak rond forensische zorg, waarbij de zorgnood gekoppeld wordt aan behandeldoelen en beoogde resultaten, in plaats van dat het 'statuut van de zorggebruiker' zal bepalen welke behandeling er wordt voorzien. Om dit te bereiken hebben de betrokken ministers aan vzw Psyche de opdracht gegeven om de uitwerking van een Masterplan Forensische Geestelijke Gezondheidszorg te coördineren. Het masterplan beschrijft de toekomst van de zorg voor, tijdens en na detentie. De insteek is over

bevoegdheden heen, met aandacht voor zorgcontinuïteit, regulier waar kan en forensisch waar nodig. Het masterplan moet de toekomstige richting aangeven (afspraken en eventuele bijkomende investeringen) en kan gebruikt worden bij de toekomstige regeringsonderhandelingen. Vzw Psyche staat in voor de omkadering van het proces om samen met de stakeholders en experts uit het werkveld tot dit masterplan te komen. Een stuurgroep bestaande uit de betrokken kabinetten en respectievelijke administraties stuurt dit proces gezamenlijk aan.

Hervorming penitentiaire gezondheidszorg

In de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid van maart 2018 werd beslist om te evalueren hoe de gezondheidszorg er binnen de muren van de gevangenen optimaal zou moeten uitzien en het best zou worden georganiseerd binnen de Vlaamse en federale bevoegdheden. De bevoegdheden op het vlak van gezondheidszorg tijdens detentie zijn immers verdeeld over de federale overheid en de deelstaten. Binnen deze hervorming werden diverse werkgroepen (met vertegenwoordigers vanuit de verschillende administraties, koepels en werkveld) opgericht die rond specifieke thema's m.b.t. gezondheidszorg in de Belgische gevangenen een aantal aanbevelingen hebben geformuleerd. Aan de hand van de werkzaamheden van de werkgroepen werd een nieuw model voor penitentiaire gezondheidszorg uitgewerkt, dat stapsgewijs zal worden uitgerold aan de hand van pilootprojecten en bijkomende investeringen (zowel op federaal niveau als vanuit de deelstaten). Vanuit dit gezamenlijk streven naar een gelijkwaardige gezondheidszorg werken we toe naar een beleid aan goede gezondheids- en welzijnszorg voor personen in detentie.

Investeringen in het kader van de doorstroom van geïnterneerde personen

Gezien de stijging van het aantal geïnterneerde patiënten in detentie en de beperkte doorstroom van geïnterneerde personen doorheen het bestaande zorgtraject, werd in 2022 aan de netwerken ZTG (Zorgtrajecten Geïnterneerden) gevraagd om het bestaande zorgaanbod voor geïnterneerden te evalueren en op basis van eventuele noden projectvoorstellen in te dienen met het oog op optimalisering. De finaliteit is het verbeteren van de toeleiding van geïnterneerden naar de gepaste zorgomkadering en een verbetering van de doorstroming in het zorglandschap. Gezien de federale overheid binnen dit traject investeert in plaatsen en doelgroepen die behoren tot de Vlaamse bevoegdheid (Beschut Wonen, PVT, aanbod voor personen met een verstandelijke beperking) werden de projectvoorstellen met de verschillende administraties besproken.

Zowel op Vlaams als federaal niveau worden er inspanningen gedaan om de zorg en ondersteuning voor geïnterneerden te optimaliseren. Op federaal niveau worden er bijkomende plaatsen voorzien buiten de gevangenen. Gezien de nieuwe forensisch psychiatrische centra (FPC's) pas openen tegen 2027, heeft de federale regering beslist om, in afwachting van deze bijkomende capaciteit binnen de FPC's, bijkomend te investeren in de behandeling van geïnterneerden binnen de gevangenen (o.a. uitbreiding zorgteams binnen gevangenen en aanwerving van bijkomende psychiaters) om zo meer begeleiding op maat uit te werken voor de geïnterneerden die in de gevangenen verblijven. De Vlaamse overheid investeerde de voorbije jaren onder meer in de versterking van de forensische teams van de CGG, die o.a. instaan voor de ambulante begeleiding van geïnterneerden (zowel buiten als binnen detentie).

Naast deze individuele investeringen, die vooral inspelen op de bestaande capaciteitstekorten, werd er de voorbije jaren ook gewerkt aan een meer integraal beleid voor het forensische doelpubliek (o.a. geïnterneerden).

Er werd een protocolakkoord afgesloten tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap, opdat Zorginspectie inspecties kan uitvoeren binnen de FPC's. Zorginspectie werd hierbij belast met de controle van de organisatie en de kwaliteit van de

verstrekke zorg binnen het FPC Gent en FPC Antwerpen. In beide voorzieningen werd ondertussen een oriënterende en een opvolgingsinspectie uitgevoerd.

De uitdagingen op vlak van geestelijke gezondheid zijn complex, we moeten blijvend werk maken van een geïntegreerd zorgaanbod, onderbouwd met een coherent beleid en beleid dat de verschillende (federale en deelstatige) bevoegdheden overstijgt. De versnipperde bevoegdheden rond geestelijke gezondheidszorg maken het niet eenvoudig om een coherent beleid te voeren. Ik ben dan ook voorstander van homogene bevoegdheidspakketten, en van het verder overdragen van de bevoegdheden rond geestelijke gezondheid naar de Vlaamse overheid. In afwachting hiervan zetten we als Vlaamse overheid volop in op een goede samenwerking met de federale overheid, hiervan getuigen de bovenstaande voorbeelden.